

WYMAGANIA EDUKACYJNE - KLASA PIĄTA: LITERATURA PO ROKU 1956. WSPÓŁCZESNOŚĆ

Wymagania edukacyjne są zintegrowane z programem nauczania *Przeszłość i dziś*. Wymagania dostosowano do sześciostopniowej skali ocen.

Dział programowy. Tematyka i problematyka	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń potrafi:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną, oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą, oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą, oraz:
Literatura utraconych ojczyzn (literatura polska na obczyźnie)	określa zasady periodyzacji literatury po 1945 roku – wymienia postacie najważniejszych twórców, którzy po wojnie znaleźli się na obczyźnie wyjaśnia pojęcia: utracone ojczyzny, mit Kresów	przedstawia kontekst historyczny i polityczny pojęcia utraconych ojczyzn poszukuje informacji, wskazuje źródła bibliograficzne dokonuje selekcji i hierarchizacji wiadomości i skojarzeń buduje wypowiedzi na temat sytuacji polskiej literatury formułuje pytania, odpowiedzi, dokonuje oceny	wykorzystuje multimedialne źródła informacji buduje wypowiedzi na temat sytuacji polskiej literatury formułuje uzasadnienia i komentarze wyjaśnia pojęcia: zagrożona tożsamość, wydziedziczenie, odziedziczona nostalgia	prezentuje znalezione informacje w samodzielnie przygotowanych dłuższych wypowiedziach	porządkuje informacje na temat literatury emigracyjnej i krajowej po 1945 roku w problemowe całości, buduje bazę danych
Literatura utraconych ojczyzn. Pamięć i idealizacja. Literackie	rozpoznaje tematykę i problematykę tekstu	wskazuje konteksty potrzebne do odczytania utworu (historyczne,	rozpoznaje konwencję literacką utworu	w języku odnajduje elementy dialektów (w tym polszczyzny	na konkretnych przykładach wyjaśnia, czym jest mit Kresów, i

<p>powroty do krain dzieciństwa i mit Kresów</p> <p>J. Mackiewicz, <i>Droga donikąd</i> (fragm.)</p>	<p>streszcza fragment zabiera głos w dyskusji na temat literatury utraconych ojczyzn</p> <p>zachowuje logikę toku rozumowania</p>	<p>społeczne, egzystencjalne, biograficzne)</p> <p>interpretuje czytane fragmenty, uwzględniając ich temat, nastrój, warstwę językowo-stylistyczną itp.</p> <p>wskazuje romantyczne pochodzenie literackiego obrazu małej ojczyzny</p> <p>określa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tematykę i problematykę utworu • charakter świata przedstawionego, • sposób prowadzenia narracji, • kreacje bohaterów 	<p>rozpoznaje i analizuje literackie środki służące idealizacji (mityzacji) utraconych ojczyzn</p> <p>przedstawia sposoby kreowania bohaterów, określa ich tożsamość i świat wewnętrzny</p> <p>interpretuje czytane fragmenty jako obronę zagrożonej tożsamości</p> <p>opisuje obrazy ojczyzn bohaterów (w sensie geograficznym i emocjonalnym)</p> <p>interpretuje metaforyczne znaczenie „Drogi donikąd”</p>	<p>kresowej) wskazuje regionalizmy, określa ich znaczenie i funkcje w utworze</p> <p>odczytuje metaforyczne lub paraboliczne znaczenia utworów, np.: przedstawia obraz Kresów wykreowany w czytanych utworach</p> <p>charakteryzuje kreację bohatera <i>Drogi donikąd</i> jako <i>alter ego</i> autora</p>	<p>określa jego źródła oraz funkcje</p> <p>w literaturze powojennej wskazuje specyficzne cechy (językowe i stylistyczne) prozy Mackiewicza</p> <p>syntetycznie przedstawia literacki obraz Kresów w utworach XIX- i XX-wiecznych</p> <p>rozpoznaje konwencje literackie, dostrzega ich przenikanie się w czytanych utworze (np. realistyczną, symboliczną, oniryczną)</p>
<p>Egzystencjalizm i człowiek absurdalny. Powieść jako filozoficzna parabola</p> <p>A. Camus, Dżuma</p>	<p>streszcza powieść przedstawia tematykę i problematykę utworu – określa świat przedstawiony powieści:</p> <ul style="list-style-type: none"> • czas i miejsce • kreacje bohaterów 	<p>rozpoznaje realistyczną konwencję powieści, określa jej cechy</p> <p>rozpoznaje paraboliczny charakter utworu; przedstawia znaczenia paraboliczne</p> <p>interpretuje opisy Oranu i życia jego</p>	<p>wykorzystuje kontekst filozofii egzystencjalistycznej</p> <p>uzasadnia, iż bohaterowie <i>Dżumy</i> reprezentują różne postawy ludzkie wobec zła</p> <p>wyjaśnia, jaką postawę</p>	<p>charakteryzuje i interpretuje postacie powieściowe, wykorzystując symboliczne znaczenia motywu choroby i uwięzienia</p> <p>wskazuje wojnę, okupację i obozy jako</p>	<p>przedstawia propozycję interpretacji utworu, wskazując w tekście argumenty na jej poparcie</p> <p>interpretuje utwór w kontekście filozofii egzystencjalistycznej, wskazując jej kluczowe</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • przebieg wydarzeń • sposób prowadzenia narracji <p>zabiera głos w dyskusji na temat utworu</p> <p>zachowuje logikę toku rozumowania,</p>	<p>mieszkańców podczas rozwoju epidemii</p> <p>wyjaśnia, na czym polega samotność bohaterów;</p> <p>interpretuje motto powieści i określa jej przesłanie</p>	<p>Camus nazywa „zwycięstwem absurdalnym”</p> <p>interpretuje powieść Camusa, sytuując ją w różnych kontekstach: historycznym, filozoficznym, egzystencjalnym, literackim</p> <p>omawia najważniejsze założenia egzystencjalizmu</p>	<p>genezę koncepcji filozoficznej Camusa</p> <p>interpretuje <i>Dżumę</i> jako filozoficzną parabolę ukazującą tragizm ludzkiej egzystencji i postawy ludzkie wobec zła</p>	<p>pojęcia (śmierć, samotność, wolność i uwięzienie, tragizm człowieka absurdalnego)</p> <p>przedstawia założenia filozofii egzystencjalistycznej, wskazując głównych jej twórców</p> <p>odczytuje dzieło sztuki (rzeźbę) nawiązujące do egzystencjalistycznej koncepcji człowieka</p> <p>podaje informacje na temat egzystencjalizmu w kinie europejskim</p>
<p>Po końcu świata... Trudna lekcja Różewicza</p> <p>T. Różewicz, <i>W środku życia; Drewno; Spadanie czyli o elementach wertykalnych i horyzontalnych w życiu człowieka współczesnego</i> (fragm.)</p>	<p>określa tematykę i problematykę wierszy</p> <p>analizuje wiersze</p> <p>redaguje interpretację wskazanego wiersza Różewicza</p>	<p>określa symboliczne znaczenia motywów występujących w wierszach (np. stół, chleb, ogród, krzyż)</p> <p>rozpoznaje motywy antyczne i biblijne oraz aluzje kulturowe</p> <p>interpretuje ich funkcje</p> <p>odnajduje utarte zwroty językowe, frazeologizmy, schematy różnych wypowiedzi;</p> <p>określa, jakie znaczenie</p>	<p>określa właściwości języka poetyckiego Różewicza: wskazuje charakterystyczne środki stylistyczne i określa ich funkcje (m.in. paradoksy, powtórzenia, paralelizmy składniowe)</p> <p>analizuje dobór rzeczowników i znaczenia, w jakich występują,</p> <p>charakteryzuje składnię, frazeologię itp. –</p>	<p>interpretuje wiersze Różewicza, wykorzystując różne konteksty, m.in. egzystencjalny, filozoficzny, religijny, biblijny, kulturowy</p> <p>na podstawie znanych tekstów kultury przedstawia symbolikę góry i dołu (dna, upadku) w kulturze europejskiej</p> <p>redaguje interpretację porównawczą (np.</p>	<p>przedstawia funkcjonowanie motywu upadku w kulturze europejskiej i jego symboliczne znaczenia</p> <p>– określa funkcję, jaką w poezji Różewicza pełni milczenie; *interpretuje stosowanie pauzy jako zabiegu stylistycznego</p> <p>rozpoznaje i charakteryzuje indywidualny styl Różewicza</p>

		dla człowieka ma świadomość istnienia stabilnego systemu wartości	wskazuje słowa nacechowane stylistycznie i emocjonalnie, określa ich funkcje w wierszach interpretuje wiersze, wskazując ich różne konteksty, np. historyczny, literacki (w tym poznane wcześniej utwory Różewicza, np. <i>Ocalony</i>), malarski i artystyczny (np. gotyk), filozoficzny, biograficzny	porównuje wiersze z różnych okresów twórczości poety) identyfikuje pokolenie literackie, do którego należy Różewicz; wskazuje cechy wspólne (dla pokolenia) i indywidualne (poety)	dokonuje analizy i interpretacji porównawczej wiersza <i>Drewno</i> oraz wybranego przedstawienia Chrystusa Ukrzyżowanego w sztuce gotyckiej
Wisławy Szymborskiej sztuka myślenia i gry językowe W. Szymborska, <i>Obmyślam świat; *** [Nicość przenicowała się także i dla mnie...]; Utopia</i>	dokonuje analizy i interpretacji wierszy, m.in.: określa ich tematykę i problematykę, przedstawia sposoby kreowania świata przedstawionego wskazuje środki stylistyczne (np. metafory, paradoksy)	wskazuje pytania (problemy) filozoficzne obecne w wierszach Szymborskiej rozpoznaje obecne w wierszach motywy; odczytuje ich znaczenia symboliczne wskazuje środki stylistyczne (np. metafory, paradoksy) i określa ich funkcje	wskazuje nawiązania kulturowe (np. do Księgi rodzaju) i określa ich funkcje dostrzega aluzje literackie opisuje język poetycki Szymborskiej (np. gry znaczeniami wyrazów, wykorzystanie podobieństw brzmieniowych, rozbijanie frazeologizmów, dowcip językowy itp.) rozpoznaje ironię i	rozpoznaje filozoficzny kontekst czytanych wierszy Szymborskiej, wykorzystuje go w interpretacji przedstawia sposób ukazania w wierszach motywów bytu, nicości i śmierci interpretuje sposób przedstawienia motywu utopii w wierszu Szymborskiej, wyjaśnia, na czym polega jego reinterpretacja analizuje język poetycki	rozpoznaje i charakteryzuje indywidualny styl Szymborskiej dokonuje analizy i interpretacji porównawczej wierszy (np. Szymborskiej i innego poety); pisze pracę na ten temat wykorzystuje tekst naukowy w pogłębionej analizie i interpretacji wierszy

			<p>autoironię, sarkazm, parodię; określa ich funkcje w wierszach</p> <p>interpretuje wiersze, wskazując odniesienia do filozofii egzystencjalizmu</p>	<p>czytanych wierszy pod kątem słownictwa (np. powtarzające się rzeczowniki i czasowniki), składni, obecności potocyzmów i poetyzmów, wymieszania konwencji i stylów</p>	
<p>Psychiczna i egzystencjalna kondycja bohatera <i>Kartoteki</i>. różewiczowski teatr absurdu</p> <p>T. Różewicz, <i>Kartoteka</i></p>	<p>przedstawia tematykę oraz problematykę dramatu – charakteryzuje i interpretuje kreację bohatera</p> <p>charakteryzuje i interpretuje przestrzeń sceniczną</p> <p>interpretuje tytuł dramatu</p>	<p>rozpoznaje groteskową konwencję literacką</p> <p>podaje propozycję interpretacji <i>Kartoteki</i>, uzasadnia ją, odwołując się do utworu</p> <p>wyjaśnia terminy: teatr absurdu, dramat otwarty; odnosi je do <i>Kartoteki</i></p> <p>syntetycznie przedstawia obraz kondycji psychicznej i egzystencjalnej człowieka zawarty w dramacie;</p>	<p>określa rolę chóru w <i>Kartotece</i>, porównuje z rolą chóru w teatrze antycznym</p> <p>rozpoznaje parodię w interpretacji utworu</p> <p>wykorzystuje potrzebne konteksty: historyczny, egzystencjalny, filozoficzny, kulturowy</p> <p>podaje główne cechy XX-wiecznego teatru absurdu</p> <p>przedstawia twórczość dramatyczną Różewicza na podstawie samodzielnie znalezionych materiałów</p> <p>redaguje ustne i pisemne wypowiedzi</p> <p>argumentacyjne na temat</p>	<p>porównuje kreację bohatera <i>Kartoteki</i> z innymi postaciami bohaterów dramatycznych w konstrukcji bohatera</p> <p>rozpoznaje biografię pokolenia wojennego</p> <p>porównuje kreację bohatera <i>Kartoteki</i> z „ja lirycznym” i bohaterami wierszy Różewicza</p> <p>wskazuje w tekście tragizm, patos, groteskę, ironię; wyjaśnia ich wartościujący charakter</p> <p>dostrzega w utworze nawiązania do dramatu antycznego, wyjaśnia ich funkcje</p> <p>rozpoznaje aluzje literackie i określa ich</p>	<p>wyjaśnia termin antyteatr; rozważa, czy odnosi się on do <i>Kartoteki</i></p> <p>przedstawia twórczość dramatyczną Różewicza;</p> <p>przygotowuje na ten temat referat lub prezentację na podstawie samodzielnie znalezionych wiadomości</p>

			utworu, formułuje tezy, uzasadnia je, uczestniczy w dyskusji	funkcje charakteryzuje język utworu; wyjaśnia zawarty w nim przekaz (język przestał być narzędziem opisu rzeczywistości) interpretuje zdeformowanie świata przedstawionego w dramacie	
<p><i>Tango</i> jako dramat o władzy, społeczeństwie, kulturze, sztuce, rodzinie, języku...</p> <p>S. Mrożek, <i>Tango</i> M. Nowakowski, <i>Górną Edek</i></p>	<p>określa tematykę i problematykę <i>Tanga</i></p> <p>charakteryzuje sposoby kreowania świata przedstawionego dramatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przestrzeń sceniczną • wygląd, zachowanie i język bohaterów • układ wydarzeń <p>określa obraz świata ukazany w dramacie</p> <p>charakteryzuje bohaterów; ich postawy, poglądy, motywacje, udział w przebiegu wydarzeń</p> <p>rozpoznaje wśród</p>	<p>Wyjaśnia przyczyny klęski Artura</p> <p>określa sposób wprowadzenia motywów: buntu pokoleniowego, ślubu, tańca</p> <p>interpretuje je w odniesieniu do tradycji literackiej</p> <p>podaje różne propozycje odczytania <i>Tanga</i> (dramat o władzy, źródłach tyranii, społeczeństwie, rodzinie, przemianach kulturowych itp.)</p> <p>uzasadnia je, odwołując się do treści i poetyki</p>	<p>w analizie i interpretacji dramatu wykorzystuje potrzebne konteksty (np. historyczny, polityczny, społeczny, egzystencjalny, literacki)</p> <p>rozpoznaje konwencję literacką dramatu, dostrzega satyrę i groteskę, określa ich funkcje</p> <p>analizuje język i styl utworu Mrożka, dostrzega parodię i parafrazy, wskazuje ich wzorce tekstowe</p> <p>rozpoznaje aluzje literackie i określa ich funkcje</p>	<p>wskazuje w <i>Tangu</i> cechy tragikomedii rodzinnej, teatru absurdu, teatru groteski</p> <p>wyjaśnia termin teatr groteski</p> <p>porównuje <i>Tango</i> z dramatem klasycznym</p> <p>dostrzega nawiązania do dramatu romantycznego, interpretuje ich znaczenia</p> <p>porównuje <i>Tango</i> z dramatem groteskowym Witkacego</p> <p>dostrzega w dramacie przenikanie się konwencji literackich (np. realistycznej i</p>	<p>na podstawie informacji z różnych źródeł gromadzi informacje o życiu i twórczości Sławomira Mrożka; tworzy bazę danych, przygotowuje i wygłasza referat</p> <p>wygłasza mowę (np. na temat Mrożka, stosuje retoryczne zasady kompozycyjna, stosuje środki retoryczne</p> <p>uwzględnia pozajęzykowe środki komunikacji</p> <p>syntezuje wiadomości o dramacie europejskim, gromadzi i przetwarza</p>

	<p>bohaterów przedstawicieli trzech pokoleń</p> <p>charakteryzuje bohatera opowiadania M. Nowakowskiego <i>Górą Edek</i></p>	<p>utworu</p> <p>wyjaśnia, na czym polega nawiązanie opowiadania M. Nowakowskiego <i>Górą Edek</i> do dramatu Mrożka</p>	<p>zabiera głos w dyskusji na temat dramatu, formułuje tezy i argumenty</p> <p>interpretuje powiadanie M. Nowakowskiego</p>	<p>groteskowej)</p> <p>wyjaśnia, czym jest purnonsens, ilustrując go przykładami z dramatu Mrożka</p> <p>syntetycznie przedstawia model nowoczesnego społeczeństwa ukazany w dramacie</p> <p>wyjaśnia, jaką funkcję w dramacie pełni motyw tanga</p> <p>wyjaśnia, na czym polega uniwersalność przedstawienia postaci Edka</p>	<p>informacje, tworzy bazę danych</p> <p>syntezuje wiadomości o grotesce i jej funkcji w literaturze i sztuce różnych epok; tworzy bazę danych</p> <p>przygotowuje prezentację/ referat na ten temat</p> <p>porównają kreacje postaci i przedstawia swoje refleksje na ich temat w wypowiedzi ustnej lub pisemnej</p>
<p>Więcej niż sztuka. Białoszewski i duch eksperymentu</p> <p>M. Białoszewski,</p> <p><i>Szare eminencje zachwyty; Sprawdzone sobą; Obierzyny (2); wywód jestem'u; namuzowywanie; Ja stróż latarnik nadaję z mrówkowca; Śmierć</i></p>	<p>analizuje i interpretuje utwory Białoszewskiego: określa ich tematykę i problematykę</p> <p>opisuje sytuację liryczną, postać mówiącą, bohatera lirycznego</p> <p>wskazuje „gry z językiem”</p>	<p>wskazuje religijne i kulturowe skojarzenia, interpretuje je</p> <p>wskazuje środki stylistyczne i językowe określa ich funkcje</p> <p>określa funkcje zapisu i rozczłonkowania tekstu na wersy</p> <p>określa świat poetycki wierszy (przestrzeń, ludzi, przedmioty, działania)</p>	<p>odczytuje przekaz (moralny i filozoficzny)</p> <p>określa, na czym polegały „epifanie” Białoszewskiego</p> <p>określa, w jaki sposób Białoszewski mówi o sprawach egzystencjalnych: życiu, śmierci na tle tradycji kulturowej</p> <p>przedstawia stosunek Białoszewskiego do tradycji poetyckiej</p>	<p>odczytuje głośno wiersze, wydobywa brzmieniowe walory tekstu</p> <p>wskazuje i interpretuje specyficzne dla Białoszewskiego środki językowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • „rozbijanie” słów, • zmiany kategorii gramatycznych, • dopisywanie nowych końcówek, 	<p>wyjaśnia słowo epifania i odnosi go do wierszy Białoszewskiego</p> <p>interpretuje „odgłosy rzeczywistości” w wierszach Białoszewskiego</p> <p>przycząca informacje o znaczeniu przedmiotów w teatrze osobnym Białoszewskiego</p> <p>przedstawia Białoszewskiego jako poetę na tle tradycji</p>

		<p>wyjaśnia określenia: „poeta osobny”, „poeta rupieci”, odnosi je do utworów</p> <p>przedstawia takie formy sztuki, jak happening, performance, instalacja</p>	<p>wykorzystuje wiadomości z dziedziny fleksji, słowotwórstwa i składni w analizie i interpretacji wierszy</p> <p>wyjaśnia termin poezja lingwistyczna</p> <p>uzasadnia, dlaczego poezję Białoszewskiego zalicza się do nurtu lingwistycznego</p> <p>wskazuje eksperymenty prowadzące do stworzenia własnego języka poetyckiego</p> <p>określa, jak język Białoszewskiego zmienia sposób widzenia rzeczywistości</p>	<ul style="list-style-type: none"> • kojarzenie słów odległych znaczeniowo na podstawie podobieństwa brzmieniowego, • wprowadzanie instrumentacji głoskowej • wytrącanie słów z ich naturalnego kontekstu – <p>wyjaśnia, z czego wynika oryginalność dźwiękowa wierszy Białoszewskiego</p> <p>określa, jaką rolę odgrywa zapis i kształt graficzny wiersza</p> <p>omawia funkcje, jakie w różnych tekstach pełnią neologizmy; tworzy bazę danych</p>	<p>literackiej (różnych koncepcji poety)</p> <p>redaguje szkic interpretacyjny na temat wierszy Białoszewskiego</p>
<p>Klasycyzm i harmonia. Metamorfozy poezji Leopolda Staffa</p> <p>L. Staff, <i>Problemy; Wiosna</i></p> <p>L. Staff, <i>Wysokie drzewa; Bonaccia; Harmonia</i> (przypomnienie)</p>	<p>analizuje i interpretuje wiersze:</p> <p>określa ich tematykę i problematykę</p> <p>opisuje ich nastrój i wskazuje tworzące go środki poetyckie</p> <p>definiuje terminy: klasycyzm, klasycyzny (w</p>	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje budowę wersyfikacyjno-składniową, formę gatunkową, słownictwo, środki stylistyczne <p>wskazuje ich związek z klasycznym wzorcem poezji</p> <p>interpretuje treści symboliczne</p>	<p>określa zawartą w wierszach postawę twórczą poety i koncepcję poezji</p> <p>wskazuje nawiązania, motywy i toposy antyczne i biblijne (nagości, ogrodu, wiosny, raju lub Arkadii, antyczny ideał harmonii</p>	<p>rozpoznaje postawę klasyczną Staffa jako odpowiedź na zagrożenia współczesności</p> <p>wyjaśnia terminy: <i>topos</i>, archetyp, podając przykłady</p> <p>przedstawia rolę obecności toposów w</p>	<p>przygotowuje referat / prezentację na temat sylwetki twórczej Leopolda Staffa (poeta wielu pokoleń); wykorzystuje informacje znalezione w różnych źródłach</p> <p>przygotowuje prezentację / referat na</p>

	różnych znaczeniach)		itp.) określa ich symbolikę i przekaz w wierszach Staffa	poezji klasyków przedstawia Staffa jako twórcę nurtu klasycznego	temat obecności nurtu klasycznego w kulturze europejskiej wykorzystuje utwory poznane na lekcjach polskiego i własne lektury oraz materiał ilustracyjny redaguje interpretację porównawczą wybranych wierszy; przeprowadza wywód, w którym uzasadni postawioną tezę, odwołując się do treści i poetyki utworów
Poeta w świecie kultury i historii. Klasycyzm i ironia – jako odpowiedź na zagrożenia współczesności C. Miłosz, <i>Campo di Fiori; Świat (poema naiwne): Wiara, Nadzieja, Miłość;; Który skrzywdziłeś; Zakłęcie</i>	analizuje i interpretuje wiersze: określa tematykę i problematykę opisuje sposoby kreowania świata przedstawionego (podmiot liryczny i jego relacje z autorem, sytuacja liryczna, adresat, bohater itp.) opisuje postać tyrauna przedstawionego w <i>Który skrzywdziłeś</i> ; określa społeczny,	rozpoznaje zasadę kompozycyjną, na której oparty jest utwór wyodrębnia obrazy poetyckie wskazuje motywy symboliczne i toposy (np. ogród, cmentarz, dom, jabłko, pustynia, ziemia jałowa) i określa ich znaczenia i funkcje wskazuje środki stylistyczne i językowe oraz określa ich funkcje	interpretuje przekaz (moralistyczny, filozoficzny, kulturowy, historyzoficzny itp.) wiersza wykorzystuje w interpretacji wierszy potrzebne konteksty: biograficzny, historyczny, polityczny, historycznoliteracki, filozoficzny, egzystencjalny, biblijny) wskazuje, w czym poeta upatruje ocalenia wartości, ładu,	wyjaśnia terminy: liryka roli, monolog „persony” lirycznej; odnosi je do czytanych wierszy wyjaśnia, na czym polega oszczędność formy poetyckiej w wierszach Miłosza i jaka jest jej funkcja wyjaśnia, na czym polega ciągłość historycznego doświadczenia opisana w poezji Miłosza; odwołuje się do wierszy	rozpoznaje technikę poetycką wierszy dostrzega równorzędność warstwy realistycznej, opisowej i symbolicznej utworu przedstawia propozycję interpretacji wierszy: formułuje hipotezy interpretacyjne i uzasadnia je na podstawie wniosków z analizy poszukuje informacji o życiu i twórczości poety

	<p>polityczny i etyczny wymiar jego zbrodni</p>	<p>rozpoznaje cechy języka poetyckiego Miłosza (np. posługiwanie się obrazowym przykładem, aforystyczność, stosowanie epitetów i metafor, przejrzystość składni itp.)</p> <p>odnosząc się do biografii Miłosza, wyjaśnia, dlaczego po II wojnie światowej polska literatura rozwijała się na emigracji; podaje nazwiska najważniejszych jej przedstawicieli</p>	<p>człowieczeństwa</p> <p>określa wskazane przez Miłosza zadania poety i rolę poezji w świecie oraz wartość słowa poetyckiego</p> <p>wyjaśnia, do jakiej tradycji myślowej nawiązuje Miłosz jako przedstawiciel nurtu klasycznego współczesnej poezji</p> <p>wyjaśnia pojęcie „wielkiego kodu”, do którego odwołuje się twórczość poety</p>	<p>przedstawia relacje między „naiwną” formą wierszy z cyklu <i>Świat</i> a ich doniosłym przesłaniem filozoficznym</p> <p>interpretuje wiersze z cyklu <i>Świat (poema naiwne)</i> jako miniaturowe traktaty filozoficzne</p> <p>określa, jakich wartości poszukuje Miłosz w tradycji kultury (syntezuje wiedzę o twórczości p interpretuje wiersz <i>Który skrzywdziłeś</i> w kontekście utworów z różnych epok ukazujących władzę tyra)</p>	<p>w różnych źródłach; tworzy bazę danych</p> <p>opracowuje referat / prezentację poświęconą sylwetce twórczej Miłosza</p> <p>syntetycznie przedstawia poglądy na zadania poety i poezji w literaturze różnych epok</p>
<p>Poeta jako moralista. Mitologia według Herberta. Sumienie Pana Cogito</p> <p>Z. Herbert, <i>Tamaryszek; Apollo i Marsjasz; Powrót prokonsula; Przesłanie Pana Cogito; Potęga smaku</i></p>	<p>analizuje i interpretuje wiersze:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określa ich tematykę i problematykę • rozpoznaje sposoby kreowania świata <p>przedstawionego (podmiot liryczny, bohater, sytuacja</p>	<p>odczytuje i interpretuje warstwę symboliczną</p> <p>rozpoznaje nawiązania i motywy kulturowe, określa ich funkcje</p> <p>dostrzega aluzje literackie; interpretuje je</p> <p>rozpoznaje ironię i autoironię; określa ich</p>	<p>sytuuje utwory w różnych kontekstach służących ich odczytaniu:</p> <p>historycznym, historycznoliterackim, biograficznym, kulturowym, mitologicznym i egzystencjalnym</p>	<p>interpretuje postać Pana Cogito jako obraz problemów moralnych współczesnego intelektualisty</p> <p>na podstawie wierszy określa, jak Herbert wykorzystuje dziedzictwo przeszłości kulturowej (synteza) w</p>	<p>interpretuje ukazane w czytanych wierszach relacje między estetyką a etyką</p> <p>odnajduje w wierszach etos polskiego patrioty czasów reżimu komunistycznego (<i>Przesłanie..., Potęga</i></p>

<p>Apollo i Marsjasz w malarstwie (np. obrazy Tycjana i Ribery)</p>	<p>liryczna) rozpoznaje środki wyrazu artystycznego (np. metafory, porównania, epitety, powtórzenia, anafory...) i określa ich funkcje</p>	<p>funkcję w budowaniu przekazu odczytuje przekaz moralistyczny i filozoficzny wierszy wyjaśnia terminy: liryka roli, liryka maski; odnosi je do czytanych wierszy, określa funkcję (np. maski Homera)</p>	<p>określa, jak Herbert postrzega zadania poety wobec ludzkich cierpień, wskazuje kontekst historyczny tych poglądów wskazuje dawne ideały i wartości przywołane w wierszach; określa, jakie miejsce we współczesnym świecie przyznaje im poeta przedstawia bohatera lirycznego wiersza <i>Przesłanie Pana Cogito</i>, wskazuje jego kartezyjański rodowód przedstawia poetyckie credo Herberta jako współczesnego moralisty (na podstawie <i>Przesłania Pana Cogito</i>) wyjaśnia, na czym polega heroizm moralny i tragizm Pana Cogito wyjaśnia, w jaki sposób Herbert nawiązuje do tradycji kultury i jak ją reinterpretuje</p>	<p>czytanych wierszach dostrzega reinterpretację mitów i innych przekazów kulturowych; interpretuje ich sens</p>	<p><i>smaku</i>) wyjaśnia, dlaczego „smak” okazuje się kategorią etyczną (<i>Potęga smaku</i>) analizuje wersyfikację czytanych wierszy, interpretuje rozcłonkowanie tekstu na wersy; dostrzega ich funkcjonalność wobec przekazu utworu charakteryzuje indywidualny styl (język poetycki) Herberta dokonuje syntezy: wskazuje poetów XX w., których określa się mianem klasyków, wyjaśnia, w jaki sposób nawiązywali do wzorców i ideałów klasycznych</p>
<p>Głosy stanu wojennego M. Nowakowski,</p>	<p>przedstawia tematykę i problematykę opowiadań</p>	<p>interpretuje sposoby prowadzenia narracji</p>	<p>wypowiada się na temat sposobów ukazania stanu wojennego w utworach</p>	<p>wskazuje (w tekście) charakterystyczne cechy</p>	<p>prezentuje sylwetkę twórczą M. Nowakowskiego</p>

<p><i>A jak tam u was było?</i> O. Tokarczuk, <i>Profesor Andrews w Warszawie</i></p>	<p>określa sposoby kreowania świata przedstawionego (narrator i narracja, czas i przestrzeń, bohaterowie, fabuła, język i styl) charakteryzuje bohaterów</p> <p>relacjonuje elementy rzeczywistości, z których budowany jest obraz stanu wojennego; określa sposób ich przekazania</p>	<p>wykorzystuje w interpretacji utworu różne konteksty (historyczny, polityczny, literacki, filozoficzny)</p> <p>wyjaśnia znaczenie słowa „raport” w tytule <i>Raport o stanie wojennym</i></p>	<p>różnych autorów</p> <p>przedstawia swoje oceny i opinie, formułuje tezy i uzasadnia je na podstawie tekstów</p>	<p>stylu autorów</p> <p>porównuje sposób ukazania stanu wojennego w opowiadaniach o Tokarczuk i M. Nowakowskiego; wskazuje różnice</p>	<p>(opozycjonista, podejmowane tematy, przestrzeń zainteresowań)</p>
<p>Zamieszkać w mieście. Prywatna „ewangelia”. Małe i wielkie inicjacje A. Stasiuk, <i>Miejsce</i></p>	<p>analizuje i interpretuje utwór:</p> <ul style="list-style-type: none"> określa tematykę i problematykę określa charakter świata przedstawionego i sposób prowadzenia narracji, charakteryzuje kreacje bohaterów <p>interpretuje tytuł</p>	<p>charakteryzuje język i styl utworu</p> <p>wskazuje cechy gatunkowe</p> <p>odczytuje warstwę symboliczną</p> <p>wskazuje problemy egzystencjalne i społeczne ukazane w dziele</p>	<p>dostrzega sakralny klimat i wskazuje jego źródła (m.in. nawiązania i aluzje biblijne)</p> <p>interpretuje znaczenia metaforyczne lub paraboliczne</p> <p>w interpretacji utworu wykorzystuje potrzebne konteksty (historyczny, biograficzny, historycznoliteracki, kulturowy, filozoficzny, egzystencjalny, mitologiczny)</p>	<p>dostrzega i interpretuje warstwę mityczną utworu; dostrzega mitologizację opisywanego świata</p> <p>wskazuje nawiązania biblijne i kulturowe oraz aluzje literackie; określa ich funkcje</p>	<p>określa miejsce dawnej Galicji i Łemkowszczyzny w twórczości A. Stasiuka; uzasadnia fascynację pisarza tematami prowincji i pogranicza</p> <p>w opowiadaniu Stasiuka dostrzega sakralizację i desakralizację; interpretuje ich znaczenia</p> <p>analizuje sposób funkcjonowania w motywu czasu; wskazuje różne funkcje powrotu do przeszłości</p>

<p>Poetyka reportażu</p> <p>R. Kapuściński,</p> <p><i>Podróże z Herodotem</i></p> <p>(fragm.)</p>	<p>przedstawia tematykę, treść oraz problematykę czytanych fragmentów</p> <p>analizuje utwór, wykorzystując znajomość reportażu jako gatunku literackiego</p> <p>rekonstruuje pytania, na które autor poszukuje odpowiedzi określa wynikającą z tekstu pozycję autora i jego punkt widzenia wobec opisywanej rzeczywistości</p>	<p>interpretuje utwór, wykorzystując różnorodne konteksty: historyczny, egzystencjalny, filozoficzny, literacki, kulturowy, religijny</p> <p>wskazuje akceptację odmienności jako istotę postawy twórczej i filozoficznej Kapuścińskiego</p> <p>określa znaczenie postaci Herodota i wartości, które dostrzega w nim autor</p> <p>wyjaśnia, na czym polega podobieństwo stosunku do świata Herodota i Kapuścińskiego</p>	<p>przedstawia warsztat Kapuścińskiego jako reportażysty</p> <p>charakteryzuje indywidualny styl Kapuścińskiego</p>	<p>wymienia rodzaje reportażu</p> <p>wskazuje cechy wyróżniające piarstwo Kapuścińskiego</p> <p>charakteryzuje postawę Kapuścińskiego jako reportażysty</p> <p>na podstawie czytanych tekstów wyjaśnia, na czym polega nieprzekraczalność granic kulturowych</p> <p>na podstawie czytanych fragmentów charakteryzuje język i styl prozy Kapuścińskiego</p>	<p>przedstawia Kapuścińskiego jako wybitnego polskiego reportażystę;</p> <p>sporządza kalendarium jego życia i twórczości;</p> <p>wygłasza w klasie referat na temat pisarza, ilustrując go materiałami znalezionymi w różnych źródłach</p>
<p>Reportaż jako gatunek publicystyczny i literacki</p>	<p>przedstawia charakterystyczne cechy reportażu jako gatunku literackiego</p> <p>charakteryzuje różne odmiany reportażu, podaje przykłady</p>	<p>przedstawia specyfikę reportażu literackiego</p> <p>przedstawia początki polskiego reportażu, np. H. Sienkiewicza (<i>Listy z podróży do Ameryki</i>) i W.S. Reymonta (<i>Pielgrzymka do Jasnej Góry</i>)</p> <p>wymienia najczęstsze</p>	<p>pisze reportaż na wybrany temat (np. odbytej podróży, zjawisk społecznych, interesującego problemu z otaczającego życia itp.)</p>	<p>przedstawia trzy szkoły polskiego reportażu i ich twórców:</p> <ul style="list-style-type: none"> • reportaż społeczny Hanny Krall • wojenny i podróżniczy Ryszarda Kapuścińskiego 	<p>gromadzi wiadomości (z różnych źródeł, w tym internetowych) o reportażu i jego roli we współczesnej literaturze; tworzy bazę danych</p> <p>przygotowuje prezentację na temat cech i odmian polskiego reportażu oraz</p>

		wady reportażu; ocenia pod tym kątem teksty znalezione w czasopismach i internecie			wybitnych reportażystów
Felieton i felietoniści	przedstawia charakterystyczne cechy felietonu jako gatunku literackiego	przedstawia początki felietonu w Polsce (np. XVIII-wieczny „Monitor”, felietony Prusa i innych pozytywistów) wymienia najważniejszych polskich felietonistów XX wieku i współczesności określa rolę tytułu felietonu	charakteryzuje cechy językowe i stylistyczne felietonów (lekkość stylu, humor, ironia, różne rodzaje stylizacji gry skojarzeń, parodia i persyflaż)	wymienia rodzaje felietonu, (np. f. społeczne, literackie, filozoficzne, z pogranicza eseju, z pogranicza recenzji literackiej, filmowej, teatralnej, muzycznej; f. sportowy, polityczny) przedstawia polską felietonistykę po II wojnie światowej (na podstawie informacji z różnych źródeł)	porównuje felietony różnych autorów (np. Kisiela i Hamiltona); wskazuje cechy indywidualne felietonistów podaje etymologię nazw: reportaż, felieton
Wypracowanie/ dłuższa wypowiedź na temat	tworzy dłuższą wypowiedź pisemną i ustną na temat wie, czym jest estetyka wypowiedzi dba o estetykę własnych wypowiedzi – pisemnych i ustnych dostrzega w wypowiedziach własnych i cudzych	wyjaśnia, jaka jest norma składniowa współczesnej polszczyzny i kiedy następuje jej naruszenie (na przykładzie konkretnych wypowiedzi) wyjaśnia, jaka jest norma fleksyjna współczesnej polszczyzny i kiedy następuje jej naruszenie (na przykładzie	analizuje przyczyny błędów językowych pojawiających się w pracach uczniowskich na ogół buduje wypowiedzi o wyższym stopniu złożoności na ogół stosuje w nich podstawowe zasady logiki i retoryki na ogół ma świadomość	interpretuje błąd językowy jako naruszenie normy wyjaśnia, czym jest norma językowa, a czym uzus buduje wypowiedzi o wysokim stopniu złożoności stosuje w nich podstawowe zasady	rozdziela pojęcie błędu językowego i zamierzonej innowacji językowej, poprawności i stosowności wypowiedzi rozpoznaje i poprawia różne typy błędów językowych stosuje zróżnicowane formy wypowiedzi

	<p>błędy językowe, poprawia je</p> <p>określa podstawowe typy błędów językowych</p> <p>odwołuje się do tekstów kulturowych</p> <p>buduje wypowiedzi o niezbyt wysokim stopniu złożoności</p> <p>nie zawsze stosuje w nich podstawowe zasady logiki i retoryki</p> <p>próbuje zwiększać własną kompetencję językową</p> <p>nie zawsze poprawnie stosuje w analizie podstawowe pojęcia z zakresu poetyki</p> <p>w interpretacji tekstu próbuje wykorzystać wiedzę o kontekstach, w jakich może być on odczytywany</p> <p>próbuje poznać niezbędne dla literatury fakty z historii literatury i innych dziedzin humanistyki</p> <p>próbuje odczytać</p>	<p>konkretnych wypowiedzi)</p> <p>stara się budować wypowiedzi o wyższym stopniu złożoności</p> <p>próbuje w wypowiedziach stosować podstawowe zasady logiki i retoryki</p> <p>zwraca uwagę na własną kompetencję językową</p> <p>stara się stosować w analizie podstawowe pojęcia z zakresu poetyki</p> <p>w interpretacji tekstu stara się wykorzystywać wiedzę o kontekstach, w jakich może być on odczytywany</p> <p>stara się poznać niezbędne dla literatury fakty z historii literatury i innych dziedzin humanistyki</p> <p>stara się odczytać rozmaite sensy dzieła</p>	<p>własnej kompetencji językowej</p> <p>na ogół stosuje w analizie podstawowe pojęcia z zakresu poetyki</p> <p>w interpretacji tekstu na ogół wykorzystuje wiedzę o kontekstach, w jakich może być on odczytywany</p> <p>na ogół poznaje niezbędne dla literatury fakty z historii literatury i innych dziedzin humanistyki</p> <p>na ogół odczytuje rozmaite sensy dzieła</p> <p>na ogół dokonuje interpretacji porównawczej</p>	<p>logiki i retoryki</p> <p>ma świadomość własnej kompetencji językowej</p> <p>stosuje w analizie podstawowe pojęcia z zakresu poetyki</p> <p>w interpretacji tekstu wykorzystuje wiedzę o kontekstach, w jakich może być on odczytywany</p> <p>poznaje niezbędne dla literatury fakty z historii literatury i innych dziedzin humanistyki</p> <p>odczytuje rozmaite sensy dzieła</p> <p>dokonuje interpretacji porównawczej</p>	<p>sprawnie redaguje teksty własne i cudze</p> <p>tworzy wypowiedzi pisemne zgodnie z wyznacznikami gatunkowymi, poprawne pod względem kompozycji, spójności wypowiedzi oraz języka</p> <p>odznacza się dojrzałością sądów i samodzielnością myślenia</p> <p>odznacza się swadą językową</p>
--	--	--	---	--	--

	rozmaite sensy dzieła podejmuje próbę dokonania interpretacji porównawczej czyta ze zrozumieniem teksty publicystyczne wykorzystuje w odpowiedzi na pytania wiedzę z zakresu języka				
--	---	--	--	--	--

Nauczyciel ocenia sprawdziany i kartkówki wg następującej skali:

100% celujący
 97 – 99% + bardzo dobry
 87 – 96% bardzo dobry
 84 – 86% + dobry
 74 – 83% dobry
 71 – 73% + dostateczny
 60 – 70% dostateczny
 57 – 59% +dopuszczający
 46 - 56% dopuszczający
 45% i poniżej niedostateczny

Nauczyciel ocenia pracę z tekstem (język polski w użyciu), wypracowanie i wypowiedź monologową wg następującej skali:

96 – 100% celujący
 86 – 95% bardzo dobry
 73 – 85% dobry
 51 – 72% dostateczny
 30 – 50% dopuszczający
 29% i poniżej niedostateczny